

Nro. 48.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
A' FELS. R. TSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELEMÉBÖL.

*Költ Bétsben Juniusnak 19-dik napján 1798-ik
esztendőben.*

Irlándia.

Itt esmet ki ütött a' támadás és még heveseb-
ben mint eddig. Az egész *Kildare* nevű Gróf-
ság egy 5 vagy 6 ezer fegyveres emberekből álló
rébellis sereg' kezében vagyon, a' melly, a' mint
a' 26-dik Májusi Londoni Udvari Ujjság ilyen Ar-
tikulus alatt írja: *Irlándiai Hadi Tudósítások*, ma-
gát *Kildare* várossát is el-foglalta; *Bellimore* és
Hollywood nevű *Dublin* mellett lévő két kitsiny
városokat pedig, meg-gyulytotta. *Dublin'* tájé-
känn Május' 24-dikénn két veres tsatak történtek,
hanem a' mellyekben csak ugyan a' Királyi Ka-
tonák és a' Provintziális fegyveresek (militzia)

B b b

tökéletesen győzedelmesek voltak, és a' Rebellesek mind két alkalmatossággal két-két száz embert veztettek. Ugyan ez nap verte-meg *Kilkou-Bridge* mellett Generál *Dundas* a' Rebelleseket, a' melly alkalmatossággal 130 Rebelleis lövettetett-meg, a' nélkül, hogy a' Királyi seregekben csak egy ember is sebet kapott volna: hanem egy más helyen esmet a' Rebellesek által vagdaltatott-le a' Corkki Militziának egy Kompániája.

Magában *Dublin* várossában is, a' Vice-Király' Kastélyba felé menő minden utak ágyukkal rakattattak meg, a' lárma-dobok az utzákon szél-jel jártak, az Itélő-székek' Tanáts-hazaik bézárattattak, és minden foglalatosságok félbe szakasztattak volt. A' Vice-Király a' következő szavakból álló Követséget küldötte Május' 22-dikénn a' Parlamentomnak mind két Hazainoz: —

„Nagy fájdalommal kéntelenítettik jelenteni a' békételeneknek azon vakmerőségét, a' melly szerezént ők olyan plánumot formáltak, hogy ezen fő várost, *Dublint*, az Országgló-szék' és Magistrátus' lakó helyét, el foglalják. A' mellyhez-képpeszt ő (a' Vice Király) minden féle éröre való vigyázásra kivántató katonai eszközöket elő vévén, nem ketelkedik, hogy a' Rebellesek' tzelja egézfzen semmivé fog tétettetni.”

Ezen Követségnek fel-olvastatódása után a' Parlamentomnak mind két Házaiban le iratott a' nagy vezedelem, és magasztaltatott az a' szerezente, hogy a' Vice-Király ezt a' plánumot ki-tanúlhatta, minthogy küömben talám a' fő város eddig már az ilzonyuságoknak és vér feredöknek theatromává változott volna; a' minthogy a' Rebellesek' pokol-béli plánuma által nem kisebb ilzonyuságok, hanem egyenesen öldöklések, pulztítások, és a' leg undokabb bolfszu állások tzeloztattak. A' Parlamentom' tagjainak szemeik eleibe terjesztetett, hogy egy ilyen már 5 esztendöknek le-folyta alatt szünetelenül a' hamú alatt tsillamló mostanában pedig már ki ütött Rebellió' tüzének ki-öltására, a' leg hathatósabb eszközök-

nek elő-vétettetődése volna szükséges, 's ahoképpest minden fegyveres kézzel találtatandó Rebelliseknek meg-kellene ölettetni. Illy módonn mind két Ház tagjai ezen tanátszlást helybe hagyván, a' Vice-Király' Befzédére tejendő Megközlönő Választ meg-határozták, és azt magok mingyár akkor processióval és gyalog a' Vice-Királyhoz vitték.

Az utánn egy Proclamatziót hirdettetett ki Május' 24 dikénn a' Vice Király, a' mellynek az a' foglalatra: Hogy minden Stáb-tiszteknek parantsolatjuk vagyoo, hogy mind azokat az embereket, a' kik akár mi módonn a' Rebelliót valamelly eszközlés által elő mozdítják, a' Hadi Törvényeknek tartások szerént egy summában, vagy halállal vagy pedig egyéb féle, jónak találtatandó módonn büntessenek meg. — Továbbá *Dublin* várossának lakossaihoz is egy Hirdetés intéztetett ugyan ezen nap', mellynek ez vólt a' foglalatra: —

„*Hir-Adás:*

„Generál Lajtnant *Lake* az *Irlándiában* lévő Királyi seregeknek vezére, telyes hatalommal felruhaztatott a' Lord Lajtnánttól az iránt, hogy a' Rebelliót el nyomja, és a' Rebelliseket mentül hamarább meg büntesse, még pedig a' Hadi Törvények szerént. Ő tehát a' Királyi' minden hiv Jobbágyoknak tudokra adja, hogy ő a' reá bizaott egész hatalmat a' Rebelliónak leg hathatósabb módonn való el-nyomására fordítani, magában el tökéllette, mellyhez képpest mind azok, a' kik ezen Rebellióban foglalatoskodnak, vagy pedig annak elő-mozdítására segedelemmel lézzenek, mint Rebellisek, úgy fognak traktáltatni, és meg büntettetni. Ő tehát ezen Hir-adás által *Dublin* várossának minden lakosait (a' Stáustisztek, Parlamentális tagok, Titok-Tanátsosok, Magistratualis, és forma-ruhás katona személyek, ki vétettetvén) kéri, hogy estvéli 9 órától fogva regeli 5 óráig, a' magok lak-házaikban maradjanak.” —

Dublin mellett egy szigetenn a' Dublini öbölben, az úgy nevezett *Galambokháza* nagyon erősítettik, hogy, ha a' szükség úgy találná kívánni, a' Vice-Királynak menedék helyül szolgáljon.

A' Dublini fegyveres polgár tsoporétk a' fegyvernek a' néptől való elszedésében foglalatostkodnak. A' meg taláztatott fegyvernek sokasága, minden hitel felett való. — A' keresést 20-dikban estve kezdték el, és már 21-dikben 5000 darabot találtak vólt.

Május 24-dikénn, minekutánna esmet lárma vonatott és veretett vólna, a' fegyveres tsoporétk minyájon ki rendelt helyeikénn állottanak; a' város körül lévő falusi videkekről pedig külömbkülömb irányozatok szerént való ágyuzás hallatott bé a' városba, a' hol az vólt a' vélekedés, hogy a' *Kildare'* és *Wicklar'* lakossai közelgetnének, és a' várost akarnák el-foglalni. Egy *Sheares* nevű Törvény-Tudó egy atyafiával egyútt el-fogattatván, és lántzra tétettetvén, ennek írásai között kéz írásban egy Proclamátziót találtanak-meg, a' mellyet ő a' maga Hazájafiaihoz intézvénn, így szoll benne: — „A' ti Tyrannussaitok közzül már sokak vézettek, és majd még többek fognának a' Revolutzióális Itélő szék által vézteni.” — Még igen erőssen is lehet látni, hogy a' Rebellesek, leg alább nagy részint, Vallás béli üldözésben foglalatostkodnak, és a' Protestánsok' ki-irtatódásokra tzeleznek. A' *Dunboyne* béli lakosok olly vélekedéssel lévén, hogy *Dublin* várossának, a' ki-tsinált plánum szerént már akkor az Insurgensek kezében kellene lenni, *in massa* fel-kelvén, minden Protestánszt meg öltek, a' kit előll találtak. Egy *Brauchell* nevű igen gazdag vezérjénél a' Catholicusoknak, a' ki fogságra esett, 150 lántsákat és egy ollyan értelmű írást találtak, hogy addig, mig egy Protestáns életben hagyattatna, a' Catholicusok' szabadságát *Irlándiában* remélleni lehetetlen vólna.

Főbb indittója ezen özfze-esküvésnek a' már eméretes Lord *Fitgerald* tartatik lenni, a' kinek

egy időtől fogva, kik Frantzia Országba való által szökését, kik másutt való lappangását irták, és a' ki végezetre ezen napokban, hofzfas hijába való keresés után, *Dublin* várossában találtatott meg, 's most fogságot visel. Mint halatják, az ő írásaiból tudódott ki, hogy *Dublin*' várossa iránt minémű izándékkal voltak légyen a' Rebellisek.

Anglia.

Minister *Pitt* a' múlt Május' 28-dikán lépett életének 40-dik esztendejébe: hanem az Oppozitiónak egy *Thirney* nevű esméreres tagjával éppen az az előtt való nap' duellálván, kevésbé múlt-el, hogy a' 30-dik esztendővel bé nem végezte az életét. Egy heves Parlamentomi vételkedés szolgáltatót a' Duellálásra alkalmatosságot. Május' 25 dikén azt a' projectomot tette *Pitt* az Alsó Házban, hogy a' közelébbről határozatott 10 ezer új Matrozoknak sietőbb előállítottatása végett határozza meg a' Parlamentom, hogy az a' Privilégium, a' melly szerént a' Szén-hordó és kereskedő hajókról nem szabad volna a' Matrozokat a' hadi hajókra erővel elszedni, bizonyos meg-határozott időig függesztődjön fel, és ez a' projectom még azon estve határozatássék meg mind a' két Parlamentális Házakban. — *Thirney* ellene szegezte magát ezen nagy sietségnek, azt is mondván, hogy ő ahoképpest, a' mit a' Ministerekről tudna, örökké inculattal fogna azoknak magok viseleteikre figyelmezni. — *Pitt* azt felelte, hogy nékiek minden tselekedeteik, a' mik az Országnek a' Frantziák ellen való védelmezésére szolgálnak, a' nép' szabadsága' megsértésére tzelezóknak lenni magyaráztatnak. Az ő általa mostan projectaltatott eszközök olly szorgatók, hogy azoknak valaki által való ellenzése, nem egyebünnét, hanem csak a' haza' óltalmazásának meg gátolására tzelezó kívánságból származhat, etc.

Thirney hallván *Pitt*nek ezen utolsó szavait, fel-állott, és az úgy nevezett Parlamentális Orátorhoz fordulván, a' szokásban lévő ki fejezés szerént a' rendnek meg tartatásáért hozzá folyamodott. Az Orátor fel szollalt, hogy minden személyes meg-bántás Parlamentom ellen való dolog: mellyre nézve *Pitt* Ur magyarázza meg magát közelébről. — A' Parlamentom várta, hogy miként fogja magát *Pitt* ki-magyarázni, hogy az ő szavairól az utánn ahoz-képpest tehessen ítéletet: hanem *Pitt* azt felelvén, hogy néki a' magavetélkedő társa' erőssítésének meg-tzáfolására elegendő fundamentomai lévén, szavait sem vizsgálja nem veszi, sem jobban meg nem magyarázza; és azokat még egyszer elmondotta. Ezzel vége lett ekkor a' dolognak, és a' projectom, a' melly felett ez az öszsze szollalkozás esett, még akkor mind két Hazákban helybe hagyatott: hanem *Mingyár* eza után egy *Duellumra* való meg hívást küldött *Thirney*, *Pitt*hez, a' mellynek tartása szerént, *Pitt* a' *Kyder*' *Thirney* pedig a' Generál *Walpole*' társaságában, a' *Putney* nevű berekben, 27 dikben dél utánn meg-jelentének. A' duellálás pistojokkal történt. Egymástól 12 lépésnyi távolságra állottanak — az első lövést egyszersmind tették egymásra — hanem egyik sem érte a' másikat. Leg kissebb meg-háborodás nélkül voltak mind ketten. A' másodszori lövéshez is néki készültek: hanem *Pitt*, hanem *Pitt* ekkor csak a' levegőbe lövén ki pistolját, a' Secundánsok azonnal fel szollaltak, hogy az elégtétel tökéletesen véghez ment, és mind két Félnék telyes tisztességével esett legyen. A' nyughatatlanság azonban igen nagy volt a' *Pitt* életének bizontalan állapotban való forgása miatt, a' minthogy az ő halála a' jelen lévő környülállások között, némelly zürzavarokat okozhatott volna.

Frantzia Ország.

A' Frantziák figyelmetességit most egészfen a' *Bonaparte*' Mediterraneumi, és az Anglusok'

Ostendei expeditziója, láttatnak foglalatoskodtatni. — A' mi az elsőt illeti, *Popham* már visszafra érkezett ugyan az hajós sereggel Angliába: hanem minden környülállások azt mutatják, hogy ezek a' Flandrus tenger partok még telyességgel nintsenek fegyvertetés nélkül. — „Az ellenségnek (ezeket olvassuk a' 4-dik Juniusi Brüsseli levelekből) ezen partokhoz lehető másodikszori közeli-tése, újj segítő seregeknek meg-jelenésit tette azon vidékekenn szükségessé: mellyhez képpest mind azok a' fegyveres tsopórtok, a' mellyek az Anglus hajós seregnak el-távoztása után a' partokról erre *Brüssel* felé visszafra utazni kezdettek vólt, igen sebes paransolatot vettek, hogy *Ostende'* és *Nieuport'* vidékeire, nagy sietséggel térjenek visszafra. Leg inkább *Nieuport* láttatik fenyegettetődni, a' honnét az Anglusok már nem meszfe hallatnak lenni.

A' *Havrei* kikötő hely előtt is mind ott áll még az az Anglus hajós sereg, a' melly kevéssel ez előtt, mint meg irtuk vólt, kétszer kezdett vólt itt heves ágyuzást. Hogy még ott álljon az ellenség, abból lehet (Máj. 31-dikén írja a' *Redacteur*) tudni, hogy két kisded hadi hajók a' kikötő helyből valahova el küldettétvén, ki evezések után három órával ugyan oda esmet visszafra térni kén-telenítették, külömben bizonyosan el-fogattattak vólna. Így is kétség kívül sebesebben eveztek bé, mint ki felé, minthogy sokáig két nagy Anglus Fregátot láttak utánok nyomólni, mig az alatt más három könnyebb Anglus hajók keményen manővreroztak oldalfélt, a' lévén tzeljok, hogy a' Frantzia hajóknak eleibe kerülván, őket két tűz közzé kerittsék. Az ágyuzás két óráig tartott közöttök; 4 Frantzia el-esett, és 10 sebet kapott az egyik hajón; a' másikon való vesz-tést nem lehetett még tudni, mivel az még nem érezett meg, hanem reméli a' *Redacteur*, hogy az is meg-menekedett az ellenség' kezéből.

A' *St. Marcou* szigeteken ellen tett minapi expeditzióknak szerentsetlen kimenetelére nézve, egy

arra ki-rendeltetve lévő Commissió által, már több személyek examenre vonattattak, és néhányak meg is büntetettek.

A' *Bonaparte*' vezérlése alatt lévő tengeri hadi erő Majus' 19 dikén indúlt ugyan útnak a' *Touloni* kikötő helyből; hanem csak 22 dikben tá-
karodhatott ki tőkélletesen a' tengerre, mellynek azt az okát adják, hogy egy Fregát meg-fenek-
lett, és a' *l'Orient* nevű Linea hajó is, mellyen *Bonaparte* ül majd úgy járt; már kapott vólt egy
talzítást, 's csak a' nagy szél által segítettett ki.
Ez a' hadi erő, egy 118 ágyus, három 80 ágyus,
és kilentz 74 ágyus Linea hajókból, hé. 40 ágyus
Fregátokból; mind együtt 74 kisebb nagyobb
hadi hajókból áll. Vízzen 19 ezer szározra való
katonát, és 141 transportok eveznek véle, mel-
lyeknek 43-ma minden némű hadi készületeket,
a' többi pedig lovakat vízzen. A' 19,000 fegyve-
reseken és a' Matrozokon kívül, még 2000 em-
ber ül ezen hajókonn, a' kik a' Magazinumok-
hoz, Ispotályokhoz, és a' tereh hordásra rendel-
tetve lévő szekerekhez tartóznak. Egyesülni kel-
letik még ezen Touloni hajós sereggel, az Anko-
nai, Civita-Vechiai, Génuai, és Korsikai hajós
tsoporoknak: de hogy hol fog meg-esni ez az
egyesülés, vagy hogy meg-esett e' már, senki
nem írja. Némelleyek Sicilia, mások Neápolis,
esmet mások Málta mellett gyanították, hogy
meg fogna esni. — Minthogy azonban azok a'
fegyveres seregek, a' mellyek olyan tzállal útaz-
tak *Ankora* felé, hogy ott üljenek hajókra, kö-
zelébbről ezen utjokból mind *Civita-Vechia* felé
térítették, innen azt hozzák ki némelleyek, hogy
ezeket *Bonaparte* itt *Civita Vechiánál* fogná ma-
gához venni, és az Ankonai hajós sereget, az
expeditziónak siettetődése végett, nem fogná bé-
várni. —

A' második része a' Touloni hajós seregnek,
a' melly az ott újjanton hajókra szálló 15 ezer
fegyvereseket *Bonaparte* után fogja vinni. töb-
bire a' *Valantzéból* el-vitt hajókból fog állani, —

Nagy sietséggel készül a' ki-evezéshez ez a' második Touloni Divisió is.

Irtuk vólt, hogy az Anglusok Május' 22-dikénn üjjanton el-kezdették volna az Ostendére való ágyuzást. Ezt ők azért tselekedték, hogy az Ostendei Frantzia Komendánst arra kényszerítsék, hogy az el-fogattatott Anglusokat haladék nélkül adjaki. Az Ostendei Komendáns egy *Robert* nevű Kapitányt, két fogoly Anglus Stáb-tisztekkel együtt, az Anglus hajós sereg' Vezéréhez ki-küldvén, bizonyossá tette ötet a' felöll, hogy az Anglus fogjok a' Frantziáktól illendően tartatnának, a' melly felöll minekutánna az említett két Anglus fogoly Stáb tisztek is bizonyoságot tettek volna, úgy szüntenek végre az Anglusok egészfzen meg *Ostendének* ágyuzásától, el-evezvén onnét a' nélkül. hogy a' fogságra esett Anglus seregnek egyszeriben való el-botsáttatását tovább sürgették volna. Vissza indulásokkor még egy transport érkezett hozzájok Angliából, újabb katonasággal; mellyhez képeest *Ostende* alóll még *Fliefzingen* felé vette útját az Anglus hajós sereg, és minekutánna látta volna, hogy a' magok óltalmazására itt is mindenek készen állanak, úgy tért egészfzen vissza Angliába, néhány ágyuknak ki-lövése után.

Spanyól Ország.

Az újj fő Minister *D. Saavedra* egy Commissiót nevezett ki, a' mellynek tagjai, Gróf *Cabarrus*, egy Károly' Barkója béli Deputátus, egy kereskedő Deputátus, és három Magistratuális személyek. *Irada* nevű Marquis, a' ki Spanyól Országban a' leg meg világosodottabb emberek közül egynek tartatik lenni, a' Commissió' Praesesse; az ügyek nálla tartatnak. Mind azok a' pláounok, a' mellyek az eddig fenn-állott Finantz-Administratzió alatt bé-adattattak, mostanában ezen Commissió által vizsgálás alá vétettettek, a' Státusnak a' múlt esztendő' végeig vólt jövedelmeiről és költségeiről való minden szám

adások meg- vizgáltatnak, és végezetre olyan eszközök projectaltatnak, a' mellyek lizerént a' Státus' adosságai kevesítettethetnek, és új adosságoknak tétele el-kerültethetik.

Némelly Amérikai Spanyol tartományokból kedvetlen hírek érkeztek néhány napok alatt. — Illyen vólt, hogy az Anglusok *Porto-Rico* ellen újjanton kemény próbához készültek. (Hanem most érkeztek onnét valami igen új tudósítások, a' mellyek lizerént már az Anglusok még is tették ugyan ezen próbájokat: de most is vízfza verték őket a' Spanyolok. — Kedvetlen hir továbbá, hogy a' *Caracasi* partok mellett az idén olly ifzonyú szélvezek uralkodtak vagy harmad napig, a' millyenekre nem emlékeznek a' lakosok. Sok károk estek. Sok házak özfze omlottak.

Néhány Európai Spanyol tartományokból is kedvetlen történetekről érkeztek tudósítások: — *Sevillában* a' közelébbi Bika viaskodás' alkalmaztosságával, valami tzivodások és tepelodések támadtak a' sokaság között, a' mellyek az utánn igen keményen folyván, valóságos támadás vált belőlök; a' mellyben sok emberek meg sebessítetttek, mások pedig meg-ölettettek. — Még ennél is rozfzabbúl folyt pedig a' dolog Asturiának *Ribadeo* nevű várossában, a' hol *Don Ybanez* az Országló-fzék' számára ágyuzáshoz szükséges matériákat szokott készíteni. Több mint 5000 lakosok itt az *Ybanez'* műhelyeire reá mentek, mindent özfze törtek, el-prédáltak, el-puszítottak, 's még az *Ybanez'* tulajdon lakó házát is fel-gyulytották. Vér-onítások is estek a' nagy zürzavarban, es sok Familiák, a' mellyeket ezen műhelyek tartottak, élelmeket el-vezítették. Környül-állásos tudósítások ugyan ezen történetről még nintsenek, hanem fognak lenni, minthogy az Udvar kívánnya, azt is parantsolván egyfzersmind, hogy a' vétkesek kerestessenek-ki, és leg szoros-sabban büntettessenek meg.

Olofz Ország.

A' Neápolisi Birodalom' határjainn és tengerpartjainn a' Királyi seregek Kordont vonván, az idegeneket nem bocsátják bé az újj Respublikákból, és mind azok, a' kik nints tiz éztendeje hogy ott laknak, a' Király' tartományait oda hagyni kéntelenítettnek.

Az *Ovadó*ban lévő Frantzia Komendáns közelébbről egy tisztet küldvén által *Rocca Grimaldi*hoz az ott fekvő Piemonti Insurgens táborba, tudokra adatta a' támadóknak, hogy a' Frantzia Respublika, mint a' Sárdiniai Királynak egy hiv Szövetségesse, olyan parantsolatot adott a' szomszédságban fekvő Frantzia seregeknek, hogy a' Királyt az Insurgensek ellen védelmezzék, és őket, ha fegyvereiket önként le tenni, és tartozó hivatásokra vizsgálva térti nem akarnának, erőszak által olzlassák széljel.

Mint hogy továbbá egy *Turin*ban Május' 15-dikénn ki hirdettetett Királyi Proclamatzió szerént, az elszökött katonáknak és támadóknak engedtetve lévő közönséges pardonnak ideje még 8 napokkal meg tóldatott, ezen két környülállások együtt vétettetve, fundamentomason reméltetik ezen Piemonti zürzavaroknak eltsendesedését.

Helvétzia.

A' múlt hétebben hoszszason leirtuk vólt: mi némű erőszakoskodásokat követtek légyen el a' Frantzia Biztosok ('s ezek között nevezetesen a' fő Biztos, *Rapinat*) *Helvétziában*; mint petsételtek el a' Kassákat; mint kotyavetyéltették el a' *Helvétus* fegyver-magazinumokat, 's több e' féléket; miként tett a' *Helvétziai Directorium* mind ezekért, a' Frantzia *Directoriumnál*, a' *Helvétziában* lévő Frantzia Követnél *Mengaudnál*, és a' Fő Vezérnél panaszt; mi némű betsülletes ki fejezésekkel felelt vólt *Mengaud*, melly durván pedig *Rapinat*. Már az vólt még hátra, hogy mi-

740
ként fog felelni a' Frantzia Directorium: de ez, semmit nem felelt egyenesen a' Helvétziai Directoriumnak: hanem az ő az ólta tett lépéseiből meg-lehetősen ki lehet hozni, hogy mi'soda indulattal vette légyen ennek panaszait: — A' Követ *Mengaud* haza hivatott *Helvétziából*, és más Diplomatikai útra fog indítani. — Majus' 23-dikán olyan rendelés költ a' Frantzia Directoriumból, a' melly szerént *Helvétziában*, a' Civilis-, Politikai-, és Finantz-dolgokra nézve, minden hatalom az ott lévő Frantzia Biztosra (*Rapinatra*) biztattik, úgy hogy még a' Frantzia Fő Vezér is minden *Helvétziában* lévő Katona-Cancelláriákkal együtt, az ő parantsolatait tartoznak bé tölteni, és magokat azokhoz alkalmaztatni, a' kinek szorossan meg vagyon egyéb aránt parantsoltatva, hogy minden eleibe terjesztendő vizsza-éléseknek elejit vegye. — Ez a' végzése a' Frantzia Directoriumnak, *Helvétziában* Generál *Schauenburg* által, a' *Rapinat*' kívánságára közönségesen ki-hirdettetett.

A' mi az új Constitutziót illeti, ez már leg alább a' mint látszik, kit erőszakból kit reá be-széltetésből, egész *Helvétziában* el fogadtatott. A' *Graubund* láttatik még bizontalanságok között lenni. A' Helvétziai Directorium meg-hívta vólt őtet, hogy ő is egyesüjön az új Helvétziai Respublikával: hanem a' *Graubund* azt válaszolta, hogy ő ezen dolog iránt *Párisba* Követeket küldött légyen, a' kiknek vizsza-érkezéseig magát semmire meg nem határoznatja. Hallatik, hogy a' válasz ugyan *Párisból* a' Graubundi Congressusra már meg-érkezett légyen, és az a' foglalja, hogy a' Frantzia Országló-szék helybe hagyja a' *Graubund*nak az új Helvétziai Respublikával lejendő egyesülését: hanem még bizontalan a' dolog' ki-menetele, minthogy a' tartományban nem mindenek akarják az egyesülést.

A' Helvétziai Directorium egy rendelését közlőtte közelébből Frantzia Biztos *Rapinat*nak a' *Helvétus* Törvény hozó Tanátsokkal, a' melly ren-

delés szerént a' 8 külömb külömb neveket viselő kitsiny Kántonok már most *definitiv* tsak hárommá változnak által, a' következő nevezetek alatt: *Valdstetteni*, *Linthi*, és *Senthisi* Kántonok; fő várossaik, *Schwitz*, *Glaris*, és *Appenzel*. Ezen fő vagy centrális városokban előre egy-egy *Provisorium Gubernium* formáltatódván, ezek azon három Kántonokban nép gyűlést hirdetnek; a' nép-gyűlések Kép viselőket választó gyűléseket formálnak; és egyik egyik Kánton 12, következésképpen együtt 36 Kép viselőket választván, *Arauba* a' Törvény hozó Gyűlésbe küldik.

Német Ország.

Rastadtból Jun. 7-dikénn: —

„Itt azt hiszik, hogy a' *Treilhard* helyébe ide rendeltetett *Jean Debry*' megérkezése, a' *François* és Gróf *Kobentzl* között *Selzben* folyó Conferentziáktól volna függesztődve, és ezeknek resultátuma fogná a' békességes alkudozásoknak további folyamatait is elintézni. Gróf *Kobentzl* tegnap megint által menván *Selzbe*, ott fog néhány napokig maradni.

Francois de Neufchateau a' Birodalmi Deputatzióknak minden tagjaihoz egy tsinos levelet küldött, a' mellyben, minekutánna megírta, hogy melly igen sajnálja, hogy néki a' Constitutzió, a' vélek való meg esmerkedés végett a' Réus jobb partjára által jöni, meg nem engedné, meg-hivja ezeket, hogy más nap' menyenek által hozzá ebédelni. Többek ezen Ministerek közzül ma és tegnap által mentek hozzá visitára. Hólnap minyajon hozzá mennek ebédre. Ott leszen a' Prusus Minister is.

Orosz Birodalom.

Az ennekelötte *Warschauban*, az ólta pedig *Pétersburgban* tartózkodó Pápa Nuntziussát, *Litta Urat*, minekutánna a' Frantziáknak az Ekklesiái Státusokba való bé-ütések által minden vagyon-

nyát el-veztette volna, a' maga gondviselése alá vette a' Tsászári Felség.

Pétersburgban nagy tengeri hadi készülétek tétettek, mellyeknek egyik feles része az Anglusok' dispositziója alá, a' többi része pedig az Északi tengeri kereskedésnek óltalmazására határozott látzik lenni.

Bukovina.

Csernovitzból Junius 4-ikén. A' döghalál nálunk ugyan ki irtatott, de *Móldvában* és a' *Rajában* ismét lábra kapott. Egy *Kutter* nevű Chyrurgusunk által küldetett már régitől fogva, hogy mindenekre vigyázzon, és ideje korán hirt adjon.

Ugyan ezen Chirurgus tudosit, hogy *Móldvában* számtalán sok tolvajok támadtanak, bándát formáltanak, és nagy rablásokat vittenek véghez, közelebb pedig a' föld népe által el széleztettek, a' melly alkalmatossággal 5 el fogattatott, 2 meg öletett. Ez előtt harmad nappal hozzánk akartak bé ünni, de a' katonaság által határunktól vízfza verettek.

A' szárazság nállunk szertelen, minden kiégett a' földből.

A' mi Török szomszédink magokat különös szivességgel mutatják hozzánk, és minden panaszokat el kerülni igyekeznek.

Tudósítások.

Az *Esztergomi* keserü-vizről, mellynek minémiségei több esztendőkkel ez előtt már közönséggé tétettek, de, minekutánna az árendásoknak nyereség után való vágyakodások által annak neve meg tsökkent inkább, sem mint hogy érdemihez képpest fel emeltetett volna, szükségesnek találta az Ersekségbeli *Esztergomi* Uradalom, hogy azokat újra az efféle itallal élni kívánó, és kéntelenített közönségnek rövideden eleibe terjelje. Nem is ok nélkül: mert, a' ki

jói meg gondolja, hogy egy pintre való Elztergomi keserű viz 700 grán keserű só, 24 grán levegő saványús Magnesiát, és 14 grán közönséges-só saványús Magnesiát, mind annyi egészséges savakat, foglal magában; ellenben, ugyan annyi mennyiségű Saidschützer víznek 859 grán keserű-sava mellett 4 $\frac{1}{2}$ grán levegő saványús Mefze, és 24 $\frac{1}{2}$ grán kenő-saványús Mefze vagy on, mellyek ártalmassak, könnyen által-láthatja, hogy az Elztergomi keserű viz még a' Saidschützer vizet is jóságára való nézve fellől halladja, ha az az ő valóságában izolgáltatik ki a' közönségnek: mert meg kell azt ismérni, hogy bátor az egész tájéka ezen keserű viz gyűjteménynek olyan kutakkal bővelkedjen, mellyeknek vize kesernyés lévén, mái napiglan sokakat meg tsal, a' meg-kivántató mennyiségben: mindazonáltal ezen savak tsak bizonyos helyen gyűjtettetett vízben találkozzanak, és így az igaz Elztergomi keserű viz' nevének nem kis ártalmával igen meg-tsalja az magát, sőt az egész közönséget is, a' ki minden válfasztás nélkül akár melly kútból merítvén, azután nem tapasztalja a' várt fogantosságot.

Ezen káros fogyatkozásoknak el háításokra el-tökéllette az Ersekségbeli *Elztergomi* Uradalom azon kutakat, mellyek az ő megyeiben a' valóságos jó keserű vizet foglalják magokban, különös gondviselés alá venni, és hogy a' közönség annak tökéletes hasznát vehesse, majd tsak éppen annyiért, a' mennyit a' reája teendő költségek meg kívánnak, jó vigyázat alatt árúztatni. Hog ezen valóságos jóságú Elztergomi keserű viz, melyet mind azon környűtállásokban, a mellyekben eddig a' költségesebb Saidschützer vízzel él-tünk, valjossan innye lehet, egy Érsekei kerestéből álló szim alatt, mellyet ezen környűltetés: *Érsek Elztergomi keserű-viz* magyarul, és lémetül meg kutykocz, mintegy egy pintes üregben jó bétsinálva az Érsek Elztergomi *Fekete sas* Patikában találni, mellyből 20 üveg bétsinálva négy, iz pedig hasonlóképpen két Rhénes forin-

tokban kerül, üveg számmal azomban egy egy 10 krajtzarokon adattatik, a' *Sajdschütz*ziből pedig 20 üveg bétsinálva 7 for. és 40 kr. fizettetik. Jelentetik tehát az egész közönségnek, hogy a' ki Elztergomi keserű vizet az ő igaz valóságában magának szerezni kíván, bátrán az iránt Érsek Elztergomi Patikárius *Schmid József* Urat kéri meg, tsak hogy mind a' pénz, mind pedig a' levél franccon utasittassanak hozzája; talán megelőztethetik ekképpen a' közönségnek azon megjádzottatása is, melly szerént ekkoráig sok *Sajdschützer* korszokban is ugyan azon név alatt Elztergomi keserű viz árúltatott, és más nevezet alatt dupla áron is meg fizettetett. *Költ Érsek-Elztergomban 26. Máj. 1798.*

* * *

Egy új Könyvetske érkezett kezükhöz mostanáság illy Titulus alatt:

De Calculo Hexapedae, ejusque Partium in Duodecimas subdivisarum, tum Quadrato, tum Cubico compendioso. In usum Auditorum Suorum, dum in Lyceo Episcopali Magno Varadiensi Publico Mathesim Praelegeret, conscripsit, nunc vero Juris Publici fecit *Stephanus Káts.* AA. LL. et Philosophiae Doctor, Diocesis Magno Varadiensis Presbyter. Budae, Typis Regiae Universitatis MDCCXCVIII.

* * *

Tek. Bihar Vármegyében lévő Diószegi Uradalom kívánnya közönségessé tétetni, hogy a' Jövő Julius 15-dik napján 9000 darab öreg fürtös gyapjú, és 5000 darab barány fürtös gyapjú vagy ölzveséggel, vagy részenként licitatio, az az, kótyavetye szerént, kész fizetésért fog ottan eladattatni a' többet ígírónek. A' kiknek tehát azon gyapjúnak meg vételére kedvek lészén, jelenjenek meg a' fent meghatározott napon, dél előtt a' Diószegi Uradalom' Cancellariájában.